

Наш Лемко

РІК II.

Ч. 10 (34)

Львів, 15-го травня 1935

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Руська 18. Тель. 57-90.
NASZ ŁEMKO, LWOW, RUSKA 18.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1'— зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1½ ам. дол. або рівновартість.

ПОМЕР МАРШАЛОК ПІЛСУДСКІ

Варшава, 13. 5. (ПАТ). Перший маршалок Польщі, Йосиф Пілсудскі помер дня 12. травня ц. р. о годині 20.45 у бельведерській Палаті у Варшаві. О годині 12-тій в ночі, по засіданню габінетової ради, цілий уряд з прем'єром Славком подався до Бельведеру, щоб віддати почесь помершому першому маршалкові Польщі, Йосифові Пілсудському.

Генеральним Інспектором Цілої Армії, Президент Польщі іменував в дні 12. травня ц. р. генерала дивізії Едварда Ридза-Сьміглого, знову керманічем Міністерства Військових Справ ген. бриг. Тадея Зб. Каспжичкого.

Зокрема видав заклик до всіх горожан Польщі, пошанувати пам'ять помершого першого маршала Польщі, Йосифа Пілсудского.

ВАЖНЕ ДЛЯ ПОВЕНЯН.

Міністерство Скарбу видало в дні 19. 9. 1934. р. розпорядження про виконання податкових справ, доповнюючи його письмом з дня 31. 1. ц. р. По думці згаданого розпорядження — господарі, які оплачують ґрунтовий податок та мають шкоди і втрати спричинені стихійними нещастями, можуть одержати полегші у формі відрочення, розложення на рати, як також частинного або цілковитого уморення ґрунтового податку, належного за цей час, на який припадає зменшений прихід, спричинений цим нещастям.

Ця нова податкова ординація дає господарям способи оборони, бо наші представники господарства можуть брати участь в працях для устійнення норм доходного податку, що його досі часто несправедливо вимірювали, — дальше через Відкличні Комісії можуть селяни-рільники боронити своїх інтересів та домогатися кожноразно відрочення та звільнення від податків, якщо мають шкоди і втрати від граду, повеней і других стихійних нещасть.

Голод на селі

Селянам із **Семушової** повіту Сянік, загрожує голод. Згідно з обчисленням в селі є 103 господарств, що власними силами не видержать переднівка. Нема вже ні збіжжя, ні бараболі, ні паші для худоби.

Теж спосіб

Пишуть нам наші передплатники, що вже другий місяць якась невидима рука посилає їм газету „Селянина“, хоч ніхто такого не замовляв, ані не хоче його читати. Тому одинока рада звертати всякі непростені та небажані газети, щоб потім не доломиналися належності за одержані (взглядно приримані) газети.

Зміна постерунків

У звязку з утворенням збірних ґмін в новосандецькому повіті перенесено постерунки державної поліції. Від 1. квітня ц. р. комісаріят Нового Санча обнимає місто та сільську ґміну Новий Санч, комісаріят в Криниці Здрою для цієї місцевості й Криниці села, постерунок в Грибові для міста і села Кобиле-Городок, Лабова, Мушина, Навоїова, Пивнична, Підгороддя, Старий Санч з Тиличом. Знесено постерунки в Камінці, в Липниці, в Ритрому, Язовську, Сідльцях і Голубковичах. У Новому Санчі знесено часовий колейовий постерунок та встановлено поліцейську вартівню на двірці.

За переслані святочні бажання складає Редакція Всім чесним громадянам та Читачам «Нашого Лемка» — зокрема Товариству «Просвіти» щире подяку.

Спробуйте щастя і складайте свої ощадности в

Кооперативному Банку

«ДНІСТЕР»

Львів, вул. Руська ч. 20.

де крім звичайних відсотків можете дістати ще нагороду за ощадности у висоті 25—100 злотих.

Пошесть тифу в Сяніччині

Тиф у Сяніччині поширюється. Стан пошестьи такий: У самому Сяноці перебуває в лікарні 34 осіб, зголошених хворих у приватних домах є 125 осіб, на стільки-ж начисляють незголошених. У повіті є около 700 хворих.

Заборона концерту в честь Шевченка

Староство в Сяноці заборонило читальню „Просвіти“ в **Одреховій** відсвяткувати дня 31-го березня 1935 р. концерт у честь Т. Шевченка.

Прилюдна збірка

На користь Фонду воєнних вдовиць і сиріт переведено дня 14-го квітня ц. р. в Сяноці збірку, що у висліді дала понад 17 зл. Збірку переводив мр. Букатович.

Знову розв'язання читальні

Сяніцьке староство розв'язало з кінцем березня ц. р. ще одну читальню „Просвіти“ в Сяніччині, а це в селі **Суровиці**. Причина розв'язання: „незгідна зі статутом діяльність“, що проявилася тим, що на загальних зборах був присутний не-член читальні. В останніх місяцях це вже третє на Лемківщині розв'язання читальні. Перше було в Крампній, пов. Коросно, а друге в Команчі, пов. Санік.

Двадцять літ минає...

Сего року в перших днях травня (мая) минуло двадцять літ, як москалі по тяжких і програних боротьбах, оставили тисячі трупів, а десятки цвинтарів, залишили раз на все нашу дорогу Лемківщину. На заломанню фронту російського під Горлицями, бачимо наглядний примір, що в життю рішає справу не множество, але культурна свідомість і дисципліна. Москалі могли Австрію і Німеччину покрити шапками, але що були менше культурним народом, заломились під Горлицями під напором далеко менших, але сильних духом залізних відділів німецького війська — і та власне програна на Лемківщині москалів рішила дальшу їхню долю і їхньої великої держави.

Цінім тому собі високо освіту і сильну згоду серед нас — бо се перші кроки до побіди. Прогнані з Горличчини москалі, ставили ще кілька днів сильний опір в Ясельщині (пр. в польск. селі Усклизі і в сусіднім нашім Воля цеклинська) та вже мало і в Короснянщіві, де то залишилось по обох сторонах багато трупів. В Короснянщині втікаючи від границі через села Поляни—Гирива, лишили ціле своє майно на возах на просторі яких дві милі по дорозі, де німці страшно їх розбили своєю артилерією. З одного воза люди знесли всі церковні річі військового рос. священника, з яких то річей пр. гарначаша находиться в нашій церкві в селі Гирова. В тій самій околиці

за Гировою зловлено навіть до неволі російського генерала, якого замкнули в Коросні у в'язниці. В тім часі до Коросна надїжджав престолонаслідник, пізніший цїсар Карло, на якого прийаття робили великі приготування, а генерал полонений скориставши з того, втік з в'язниці. Телер в 20-ліття цїєї війни маємо багато гарних, мурованих цвинтарів, які будували німці для своїх, і своїх ворогів, а які нам нагадують, що наша Лемківщина мусить бути вартісна і дорога, коли стільки народів за її так страшно кровавилось... Рівночасно ті могили нагадують нам також, що на світі нема нічого вічного, все минає. Минулись Австрія, Німеччина, і Росія, а нарід наш тут є, і дальше буде, і се нас повинно багато підкріпляти і бадьорити у наших злиднях, що все минеться, і що над усім є Боже Провидіння і справедливність. Ті могили нас учать, що німці, як культурний нарід шанував своїх і ворогів, бо будовав їм такі самі гарні цвинтарі, як і своїм. На однім рос. цвинтарі на Лемківщині, який вимурували німці поляглим москалям, бачив я такий напис: „Чужою була вам наша земля, любіть єю, тепер вона вас приголубила, і є вашою матерю“. Так, культурний нарід, вміє пошанувати могили своїх ворогів..

Тепер по двадцятьох літах кривавої боротьби за лемківську землю, бачимо тут іншу боротьбу — боротьбу не о землю, але боротьбу

за нашу душу—і її релігію. Лемківщина була греко-католицька нею зістати мусить, се наш святий і великий обовязок за тим обстатись, бо в гр.-кат. релігії є одинока наша запорука залержати нашу мову і нашу народність. **М.**

Поміч повенянам

Повітовий Комітет для повеня в Ряшові роздав на доживлювання повеню знищеному населенню в Ряшівщині: 1273 сотнарї жита, 1521 сот. бульби, 1451 сот. муки, 12 сот. ячмінної каші, 18 сот. гречаних круп, 10 сот. яглярної каші, 5172 кг. товщів; зокрема доживлювано досі шкільні діти в 95 школах. Доживлювання в школах началось 15-го сїчня 1934 р. та буде тривати до кінця шкільного року. Видано ще 7038 штук одїжи, докормлювано 2100 штук домашн'х тварин, видано теж 350 тисяч кг. вугля. На відбудови хат одержав Комітет 52.330 кг. будівельного дерева—роздав 40 тисяч кг.

Цікаве, який відсоток припав нашим братам лемкам, бо вони найбільше загрожені та позбавлені всяких засобів до життя. Донсять нам з прикордоннїх лемківських сіл, що тиф поширюється, одначе населення немає сотика на лікування, Треба би негайно вислати по цілій Лемківщині окремі лікарські комісії, для поборювання пошесних недуг. Населення почало споживати гірку червону сіль, бо вже не має за що купити чорної худобячої соли. Аж лячно, що буде на передновку, як скоро не прийде поміч.

За киршину хліба

Ищи лем сонце за млачку підповзло, з димарів або такої брез воронки снувався неясучо дим и дуцик — рано било и мраком залягало сади.

Ани жайворонки нукус невесело не сьпівав. Лем Ваненко зпід церковойм на суди боски рад бив. Остатню жмінку отави згорнув в причівку и ньом риджу конину нагодував. Пак за берце до саньчат прионачив скору и кости — така виморена виплянталася риджа німіна за стайні. Звичайні — не било надос оброку брез тівки ліньски дойджи.

— Вей, та ци ей нираз не переганяв и на паску лем сам собом ходив. Тому одробинку плечами занесе зо млина. А німіна найся до яри здорова валят. Талем як!

И ся доваляла, бо до сьват дві піперечинки піджмикав, заметав зерном, пригладив. — Ищи несила

кавальце і під бандури, або як гин зовут компері, ба та й на лен, конопелі и даку головку — зодві капусти розбабрати — тівко сьої яри, як й нукус.

— Вїо-же — вїо, небого! Док з тя не витрясе остатню соломку. Куцьок ти, дакус я за чепіги — тай доярюеме.

Рад бив Ваньо борзо на третинку, роздрапати сес фалаток. Ажи обрїшницю за карх си перевісив, найби лем легче било на конину. Обіцувався додрапати, та ци додрапав?

Зяла кибилисцо и обишла раз, а може лем пітора доокола ного невеличкаго клаяця, што ищи за небищика родичів, на штирі мірки висіву виходит — тай зяла пак зомкла і ся нога за ногу, підвишло в клубі, и на сьуяту гнала на сі штирі передні і задні ножиска.

В бороздзі як волочні лягла — ани не заиржалася, лем голову од ся одшмарила, ани на Ваня не зоздрїла, не буде веце на хліб гарувати.

— Та яка ти там гарувачка? Я тижек цілу зиму лижки молока не

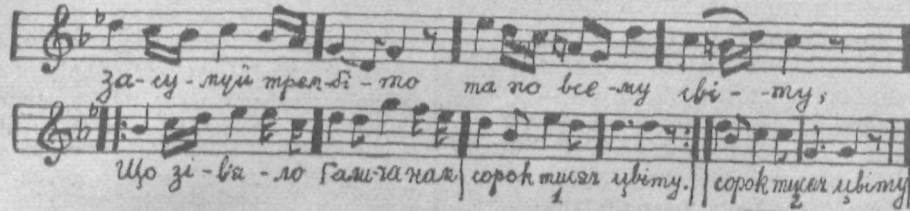
засьвідчив, а пісних бандурах брез цілий постонько заходив емся — гуньча підклав Ваньо під німину голову, спрашався.

— Нігдам тя не накляв, ани не собачив, як інши газдови, між жидів ани з жидами ем тя не водив, по патички — то лем до свого крику зме поїхали. — Верабоже зосилься, стан! Ци бис така зїята не біла, підоймся — сесу піперечину та по сьому. На гряди сам на хирбеті обірник завезу. Возну тя, займу до Андрия до кузьмі, биши бизме ті такі нови, легуці підкови дошикували, койся підеш пасти по яри, найбис ся не підникала г стрілку. Оле, ойже озвийся! Чогос, так борзо не фалечна? — Сьвяту правду ти пак гварю — сьой, лем даяк ся обатур — цілий сад ти дам, хоц ем на ярки рихтував.

Кой риджа нич юж не зосудила. — Ба й ци оплата гнеска кому віру дати, кет така німіна и тя озме й пак позводит? Серед самісцкої яри...

Юліян Гарнович.

Засумуй трембіто

Пісня лихоліття (голод і тиф), яке навістило У. Г. А. (Українську Галицьку Армію) на Україні під большевиками:

1. Засумуй, трембіто, —
Та по всему світу,
Що зі'яло Галичанам
Сорок тисяч цвіту.

2. Засумуй, трембіто, —
Та на всі Карпати,
Щоб не ждали сина з війни
Ні отець, ні мати.

3. Засумуй, трембіто, —
Та на все Поділля,
Щоб не ждала дівчинонька
Хлопця на весілля.

4. Засумуй, трембіто, —
Що галицька сила,
Та від Збруча по Славугу
Трупом застелила.

УКРАЇНСЬКІ БОРЦІ — СОТНИК ПЕТРО ГАЗДАЙКА

Написав: С. Гайдучок, передрук з Літопису »Червоної Калини« за квітень 1932, ст. 17.

Присадкуватий, плечистий Лемко, з сірими, живими очима. Родом із села Красної (Короснянщина). Знана йому була Альбанія, бо в 1913. році перебував з деталюваним курінем 78. п. п. в Скутарі. Цілу австрійську війну провів при тому словінському полкові.

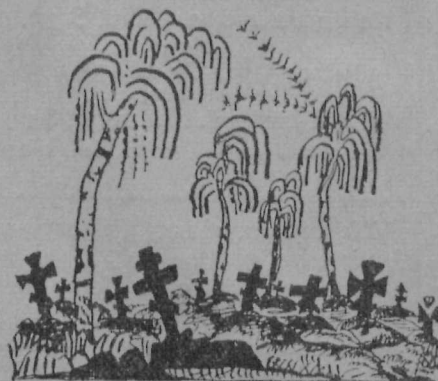
Ми його в полку любили, бо дуже мило і смішно говорив по українськи. Але любили його й чужинці за його веселу вдачу й хоробрість. А доля не жалувала йому ні відзначень — мав їх цілий »іконостас« на груди — ні дошкульних памяток.

І так: у Сербії доволі дешево йому обійшлося. Вернув з пострілом в передрамя. Зате в перших боях під Добердо, в серпні 1915. року, був би пропав ні за цанову душу. Дістав »дум-дум« (а може це був т. зв. геллер) в груди і якби не німець-буковинець медик Зоргер — пропав би. А цей загрозив револьвером санітарам. В пекольний вогонь, серед білого дня, винесли його з першої помочі (Гільфпяц) даліше на зади.

А на Қостезіні в Тиролі 1916. захотілося йому на патрулю. Над раном приносять його до нас. Не нарікає, тільки невинно каже: »Але на чім я тепер буду сидити?« Хоч прикро, а всеж сміюся. Він, бачите, підліз під ворожу стійку. Італієць стрілив з близька і куля вирвала добрий кусень мяса нижче бедра. Думали ми, вже не схоже вертати між нас. І хоча ходив з відломками в легких, опинився під осінь на Габріеле. Перебув ца-

сливо ціле пекло, де протягом 10 день на відтинку нашої бригади начислено кругло 10,000 вбитих і ранених, і пішов аж над Піяву. Та тут доля з нього закартувала. Зломив ногу на двоє. — Зрозумів, що нема чого вертати до полку, де командував відділом машинних крісів. Австрійським сотником і так мав стати 1. 11. 1918. р., тож подався на студії до Львова.

Тут застав його і наш перший листопад. Відразу зголосився до служби. Приймали його — і ні, бо так дивно говорив по українськи. Допоміг йому дістатися до нашої армії його товариш о. Каштанюк (душпастирює тепер у Львові). Відразу пішов поручник Газдайка в боеву лінію. Зі своїм відділом замикав вулицю Коперника напроти почти, себто перехрестя вул. Словацького і Коперника в низ до міста. Я ще в грудні мав нагоду оглянути ту позицію. Вилупані з дороги каміня-кістки творили за-

хорону. І не завидна була, бо ціла під ворожим обстрілом. — По знакомості дістав він з головного двірця 4 машинні кріси. Пробув на позиції 8 днів без зміни. Не нарікав на це, лиш не погоджувався, що в шеврових черевиках мусів воювати. Навіть не міг піти перебраться в такі правдиві-фронтіві.

Якийсь час вів зі сотником Рудницьким вишкіл скорострілів 4. бригади в Соловій. Випадок хотів, що ми дивно стрінулися. Темний вечір, я хочу дістатися до бригади, але всесильна міліція в Підяркові (а мали ми сільської міліції більше, як війська) не пускає. Втім хтось кличе мене. І це ратує мене перед виміною черевиків, штанів і т. д. Показується, що пор. Газдайка пополудни їздив на »рогачів« і вертає тай пізнав мій голос. А стрілець був з його! Підчас їзди саннями влучав крісовою кулею в »заяця«.

А там знов пішов в боеву лінію. Прикрий був в службі, але влюбили його стрільці, бо, як то кажуть, хоть в службі пес, то дбав дуже про стрільця. Може й зате, що вимагав служби і щераз служби, дехто зі старшин його не злюбив. Десь зимою дістав команду курія, що то знав висилати делегації з різного рода вимогами і т. д. Такий то був курінь, що заслугував на здештовання. За місяць ніхто курія був би не впізнав. Карність зразкова. В марші стрілець навіть не виступав за волю без зголошення у булавного. Грозили йому, що його застрілять. »Щож, я на то і є, аби мене або поляк застрілив, або свій« — відповідав.

А в Підбірцях застав вістуну, що покинув стійку при скорострілі. Казав покарати. Вістун відгрозився, що його застрілять. — Скликав стрільців, виняв револьвер і дав вістуні: »Стрільай, як я заслужив«. Цей розплакався і був до кінця найліпшим підстаршиною.

— Даліше описано, як наш рідний брат сотник Газдайка показував чудес у боях з поляками під Миколаївом, під Поморянами, під Білобожницею, як вратував бригаду перед загладою під Коростенем. Видержав до кінця, щоб потім розбривши по всему світу, в забуттю кувати зброю, бо на горі чорна хмара встала — по всім світу йде стрілецька слава.

То не хмара, московська навала, Від гарматів земля застогнала. Ой збирайтесь хлопці молодії — Ой збирайтесь орли степовії...

Історія наша вчителька

Хто історії не читає — цей живе галапасом свого Народу, бо історія живе дзеркало змагання правди зі злобою.

Святі часи були до війни на Лемківщині. Хоч казали, що ми лемки забиті дошками від світа, однак нам жилося безпечно. У наших селах не було крадіжей. Стайня з худібкою на розтіж отворена, комора деревляною засувкою засунена, віз днював і ночував під шопою, безпечно білилося полотенеце на рини, плуг, борону, косу, граблі, вилки, вкрасти образою чести звалось, царок з ягничками віком «одомкнений» — на двернянім порозі дукати могли лежати — ніхто не рушив — хіба сорока за світельця до гнізда понесла, але змінилися часи. Західна цивілізація дала нам в першу чергу жидів — бо ми не годні були вести торговлі?! Хоч в лемківських хроніках читаємо та наші діди оповідають, як то наші батьки їздили ген-далеко, до схід сонця з медом, шкірою диких котів, лисів, бобрів, борсуків, кун, тхорів, там на базарах на Поділлі, на Україні з рідними братами зживалися — золоті часи тоді були. Процвітала українська землічка.

Потім принесли між нас кропку; з нею доморослі опікуни за ворожі гроші відвертали наші очі від рідних братів — гроби копали під українським народом — заводили у школах чудацьку московщину, нашу рідну мову нехтували, щоб в рабах вік коротати.

Світова війна вказала нам дійсне положення, за наші землі проливали різні займанці нашу та свою кров.

Не за нашу долю громи сипали, вогнем палили лемківські села, невинних в тюрми заганяли — вони ці — німці, — мадяри, австрійці, москалі бачили наше народне багатство.

Тямите, як день і ніч безпереривно греміли гармати в 1915 році під Горлицями? Чогож так розперізувалася німецька військова команда? За нашу волю-славу? Егеж! Країня пора вибила, чорна година повела німецько-австрійських союзників.

Колиб були п'яні московські генерали знали, що не стає вже палива ворогові, що німець немає вже бензини та нафти, щоб порушувати військові машини, літаки, мотори, та дали своїм жовнярам приказ палити у відворотній соромній дорозі всі копальні нафти здовж наших Карпат аж по Борислав. Дрогобич, напевно були би німці вже тоді зуби на карпатських горах по-

ломили та йнакший оборот була би наша справа займила.

Нас гнали силоміць у Росію, по відвороті московської армії повстало справжнє пекло в наших хатах — вигортали решту тих, що не постигнули їх захопити в Талергофи перед першим приходом москаля в Карпати осінню 1914. р. Від пожеж забігало небо над

лемківськими хижками, голод хижачки приповзнув, трупами могилами вкрилися лемківські ниви, кровю вмивалися лемківські діти. Та все для чужої справи, для ненависних гнобителів — катів українського народу.

І сьогодні зідять ці воїни великого світового зриву, що дав бажану волю і свободу нашим сусідам та по мачошому нас позволив — бо вказав нам свої ясні святі дні волі й скоро оскорбив нас — бо в нас панувала розтіч, братовбійча — безпощадна війна — ми не вміли та не хотіли пошанувати Української Ідеї!

Вони, ці чужі для нас вояки приїзять на наш сумний край поглянути, на новітню Трою, де полишалися їхні дорогі брати, товариші воєнного лихоліття, батьки та свояки неодного.

— 0 —

Кожний свідомий українець передпачує місячник

„РІДНА МОВА“

Передплата 6 зл. річно. 3 зл. піврічно.

Редагує Проф. Др. Іван Огієнко.

Адреса:

Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10

Жертву на «Рідну Школу» через Адміністрацію «Нашого Лемка» переслав 10 зл. добродій Петро Беймук з Лабової. Щире Біг запласть!

Поширюйте Нашого Лемка

Гробокпателі українського села

Хто ще сьогодні звертав би свої сонні очі та шукав долі в так званій «сельробівсько-комуністичній балаканині», хай читає: У Львові викрили тайну комуністичну друкарню, що була замаскована фабричкою до виробів паперових торбинок.

Арештували 14 жидів, себто цілий склад «комуністичних механіків», що мали теж в іншій місці величезний магазин готових до висилки в край комуністичних листочок і брошурок, на мовах українській та польській.

Жиди великі суми грошей видають на поширювання дикунства та безбожництва, щоб в цей спосіб ширити рожнечу по селах, упадок обичаїнності, родинного життя, бо прокляте жидівське насіння хоче себе рятувати. Бачимо у світі, що роблять з жидівською язвою; що дорозумилися європейські народи та вичищують свої землі від того поганого насіння, яке визиском, лихвою, різними підлотами досі безпечно жирувало на біднім селянщині.

Чи ж не бачите, брати лемки — як жидівня заливає нас шпиритаями, кропками, дошиковує нам червону сіль, напихає в наші села ряндаву мійську тандиту, горлає на весь світ, що українське село перебирає торгівлю в свої руки? Щоб ослаблювати нас, розеднювати — бо палиться жидівній землі під ногами! Але українське село стає до боротьби з відвічним ворогом галапасом та пристрасним жидівським дяволом — з його денатурами та шпиритаями — кривда народу кличе о пімсту до неба!

Загальні збори читальні „Просвіти“

Дня 6. квітня р. р. відбулися в Сяноці загальні збори читальні „Просвіти“, що під головуванням о. Ст. Венгриновича розвивається гарно. Із звіту старшини бачимо, що читальня мала в останньому році 85 членів, передпачувала такі часописи: „Новий Час“, „Наш Лемко“, „Неділя“, „Діло“, „Життя й Знання“ та „Українську Бібліотеку“ й місячні видання „Просвіти“. Читальня дала для своїх членів 9 відчитів та уладила для дітей свято Миколая, роздавши поміж них багато книжечок. Бібліотека читальні має 688 книжок, вартости 1500 зл. З бібліотеки користали тільки члени читальні, бо шкільній молоді з неї користати заборонено. Збори вибрали нову старшину з о. Венгриновичем, як головою.

Неотримані числа «Нашого Лемка», рекламуюте. Реклямація вільна від поштової оплати.

У дзвін на тривогу!

Ціла Лемківщина потапає. Лемківське село купається у грізній отруї. Бідою та недолею виснажений нарід проковтує тисячі літрів огидного денатуру-шпіритаї.

Смертні випадки через пиття денатуру щораз частіші, параліж десяткує населення, старі й діти сліпають, шкільна молодь туманіє.

Весь дорібок пропадає за шпіритаю.

Нечувані досі розміри прибирає продаж денатурованого трійливого спірту. В білий день по всіх шинках переливається ця згубна отруа.

Немає по селах хати, де не пилють кватирками шпіритаю.

Вже ніхто не вистерігається перепродавати сирий та «масний» шпіритаїчаний алкоголь. Намножилося як звезд на небі пропинацій, шинків, підсінь, закамарків, сініськ, жидівських шоп, гнійнищ, де «всяка твар» захлистується та жльопає жидівські помії — шпіритаю. Для точнішого поняття цієї грізної шпіритаїчаної загибелі наводимо, що в Яслі до послідної краплі роздерли по всіх складах денатур, в передсвятчному часі в Коросні до машинки не було шпіритаї, в Риманові вигорнули дощенту по різних складах, складницях, склепах і «склепиках» скажений спирт — по всіх містах і місточках випродали кільканадцять тисяч печатаних літрівок і півлі-

трівок трупячої головки - шпіритаїки; стільки саме перешинкували в подрібній продажі.

Не чули ми в часі великодніх проповідей слів остороги, які лунали би по лемківських церковцях, щоб вказати народові передчасні гроби, що йому готує денатур, не бачимо усильних духовних лікарів погибаючого села!

Отсі слова гіркого докору, кидаємо в очі байдужим та кличемо: Невже-ж не хочете наших братів ратувати?

Віriamo, що Українське Духовенство на чолі з Апостольським Адміністратором, якому в першій черзі лежить на серці цілість і здоровий розвиток наших рідних братів-лемків по всій Лемківщині — піде в парі з нами, загомонить весняним сонцьом, несучи ширі братні слова цілющого ліку в безпощадній боротьбі з ютруєю.

Інший ніхто не допоможе нам у цьому народньому нещастю! Неднешня кривда українського народу на Лемківщині взиває о пімсту до неба, чеж умисне вбійство!

Хто свідомий великого завдання українського народу на Лемківщині, цей стане негайно до боротьби з видимими і темними духами шпіритаїчаної неволі лемківського села! Окаяних немає між нами!

Редакція «Нашого Лемка».

Українське життя по всьому світу

В Перемишлі посвятив Ексц. Еп. Коциловський нову величаву українську церкву на Засянні, яку будували 3 роки. Під церквою знаходиться сая на вистави й концерти. Посвячення стало святом не лише Перемишля, але цілої околиці.

Заходом Союзу Українок відчинено у Львові перший курс для сільсько-господарських інструкторок, вписалося 20 курсанток.

У Львові викінчують будову українського шпиталю ім. митр. Шептицького.

Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт, що опікується вдовами і сиротами по поляглих вояках Української Галицької Армії має у своїй опіці 220 вдів і сиріт, що живуть у нужді, видав відозву до громадянства, просить дальших жертв, зокрема в Великодньому часі, бо каса т-ва порожня. Брати лемки в Америці допоможіть! Адреса Товариства: Львів, Потоцького 48.

В Мукачеві на Закарпатті відбулося велике Шевченкове Свято за-

ходом філії «Просвіти» та Українського Пласту, на яке зложилися хори, деклямації, сценічна картина та вправи дітей.

В селі Страбичеві (теж закордоном) відбулося 5 травня ц. р. велике свято: посвячення пам'ятника поляглим зі села у світовій війні воякам, та посвячення українського прапора читальні «Просвіта».

У Братиславі та в Українській Гімназії в Ржевницях відбулися врочисті Шевченківські Свята. — І в нас в самій Сянїччині вплинуло цього року сімдесять прохань влаштувати Шевченківські Свята, однак ані на одно не дозволено. Це яркий образ лемківського життя.

Відомий диригент, професор О. Кошиць дістав запрошення прибути зі своїм хором на Музичний Педагогічний Зїзд в Індіанополіс (Зєдинені Держави Америки), на якому буде 2 тисячі вчителів та інспекторів музики. Це перше таке запрошення українців ясно дока-

зує, яку славу має українська пісня в Америці.

С. С. Северина, про яку ми вже писали та яка обїздить тепер Америку зі збіркою української ноші, одержала від великих достойників Америки лист з високим призначенням за свою працю і пропаганду України.

Українці Далєкого Сходу в Манджу-Го створили «Фонд Рідної Української Школи», давали виставу «Запорожець за Дунаєм», живо інтересуються долею Рідного Краю.

Українці в Бачці і Сремі — Югославія — завзято працюють на українській ниві. В Шиді відбулися Загальні Збори читальні, в Господицях відбулася перша в цьому селі українська вистава «На сінокосах», в Керестурі завели українці у себе електричне світло, з тогож села син освітнього діяча (мабуть родом з нашої Ростоки) Елемір Поливка промувався на доктора прав у Парижі, в Підмихайлівцях померла основниця одна з перших бачванських монахинь й ігумена монастиря С. С. Василянук у Шиді, мати Анна Теодорович Ерделі, родом з Галичини; коротко — кажучи, українці наші брати лемки в Югославії щонайкращі успіхи добувають. І ми всі повинні так поступати, щоб про нас писали самі гарні та похвальні речі, бо ми українці лемки гідні та чесні сини нашої Одної Матері.

Аматорська вистава

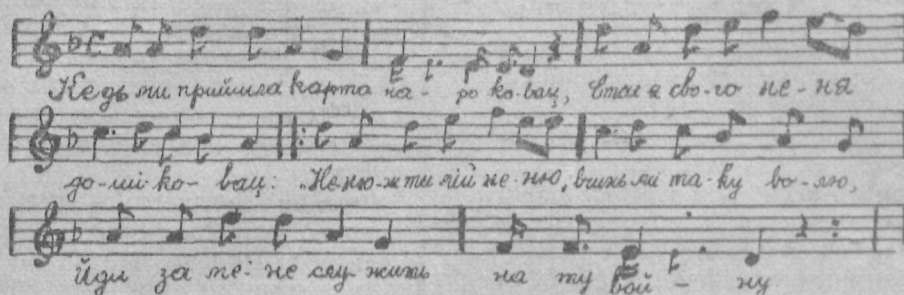
По довгих заходах вдалося читальні «Просвіти» в Сяноці дістати дозвіл в старостві на аматорську виставу пєси «Безталанна». Аматорська вистава відбулася дня 7. квітня в салі Яд Харузім. З аматорів визначилися пп. Марія Райтар з Чертежа, Гладіш та Венгльовський. Дуже мило вражала присутність сільських гостей з Руської Дубрівки, Сянїчка, Чертежа, Межиброя та інших.

Заборонили аматорську виставу

З огляду на публичну небезпеку заборонило староство в Сяноці відбути аматорську виставу в Чертежі дня 15-го квітня. На інтервенцію в старостві в цій справі відповів заступник старости, що не може дозволити на виставу, бо «русїні» (себто «русські») зробили донесення, що в разі дозволу на виставу в Чертежі буде бійка.

Пишіть дописи про жите і рух у Вашому селі!

Кедь ми прийшла карта

Лемківська пісня. Співали її залюбки Українські Стрільці від 1914 року.

1. Кедь ми прийшла карта нароковац,
Стал я свого неня дошіковац:
»Ненюж ти мій неню, вчинь ми таку волю,
Йди за мене служить на ту войну«.
2. Кедь ми прийшла карта нароковац,
Стал я музикантів дошіковац:
Гей, ви, музиканти, заграйте ми чардаш,
Най я си погуляю в тот молодий час!»
3. Стали музиканги чардаш грати,
Стали ми ся слези з очий лляти.
— Нихто не заплаче, ни отец, ни matka,
Лем за мнов заплачут три дівчатка.
4. Ой, одна заплаче, ой, бо їй я брат,
А друга заплаче, бо єї я сват,
А третя заплаче, бо плакати мусит,
Бо вона од мене перстень носит.

Від Люблина під Краків

(воєнний спомин).

В перших днях жовтня 1914 року, наш 45 полк піхоти австрійської армії, опинився під містом Люблином. Там москалі наперли на нас сильніше тож почався відворот. Зайшли ми до Фрамполя. (Фрамполь, це маленьке, страшно заживдівлене містечко. Характеристичне воно цим, що там на ціле місто була всего одна керниця та трудно було напиться води). У Фрамполі перебули ми один день. Москалі не надходили, тож ми знову посунулися вперед, яких п'ять кілометрів. Розтягнули фронт, вислали розвідки і ждемо... москалів ніде не чути. — Аж тут нараз дістаємо вістку: москалі у Фрамполі, — розбили трен! Вони передісталися десь лісами-манівцями та опинилися поза фронтом. Ми з поспіхом ідемо до Фрамполя. Москалів там вже немає; як несподівано з'явилися, таксамо й щезли. Але зісталася по них немила пам'ятка: трени були знищені-розбиті на прах!

(Казали, що самі австрійські офіцери показали москалям дорогу та коли фірмани, побачивши москалів, хотіли втікати, тоді офіцери попривязували їх до возів, а самі втікли). — Із Фрамполя робимо

—дальше «цурик», аж під Ніско. Під Ніском були дуже завзяті бої. Москалі в ночі переправилися через ріку, (на той самий бік, де ми були) так, що від нашого фронту були віддалені всего 70—100 метрів. На наші окопи посипалися дуже густо арматні стрільна та хмара крісових кульок. Все було знищене, змішане з землею. Кусні розшарпаного тіла літали в повітря. Цілий тиждень, як ніч так день, без перестанку гуркотіли, греміли скажені стріли. Мене присипало землею, але не ранило — лише в ухах шуміло-дзвонило так, що кілька днів я нічого не чув. Нашою частиною командував один дуже недобрий ляйтнант. (Німець, назвиська не тямлю).

Хоч кулі летіли як град, то він на те не зважав, лише висилав жовнярів на певну смерть. Хто тільки виліз з окопа, той зараз прошитий кулями падав трупом. — Січуть густо крісові кульки, бахають арматні стрільна, а ляйтнант все, — по одному, по двох висилає і верещить «форверцт» і «форверцт». На нашому відтинку зісталася вже тільки кільканадцять вояків. Аж один капраль (Дмитро Савка, з лиського повіту) звернувся до ляйтнан-

та, щоб він перестав висилати людей на певну смерть вперед, бо ті, що вийшли з окопів — повбивані дотла. Ляйтнант висунув трохи голову; хотів побачити, чи справді, так воно, як капраль говорить. Ще добре не виглянув та кулька пац — і він зараз стрімголов повалився до землі. — Через цілий тиждень ні разу не доставили нам їсти, тож хіба не треба згадувати, як докучав голод. — Одної ночі крадькома вилзли ми з окопів і подалися взад; хотіли роздобути дещо їсти. Нас всіх (около 30 люда) зловила військова жандармерія і відіслали там — де найгустіше падали шрапнелі й гранати. Дали нам чорного хліба.

З нашого полку згинувло більше як половина людей. До того ще полк виснажений голодом, був не здатний до бою, отже нас забрали геть, а на наше місце пішов німецький відділ.

І знову відворот. З малими відпочинками і сутичками зайшли ми під Краків. Під Краковом засіли в окопах, на догідному місці і почалася боротьба. З початку стріляли без перерви а в ночі, ще посилювали вогонь, щоб не допустити до зближення ворога. Така безпереривна стрілянина навімання, пожирала страшну скількість амуніції. Пізніше команда видала приказ, що в ночі стріляти невілньо — лише почали вживати ракет.

Що хвиля, то тут то там, ярким світлом спалахувала ракета й освітлювала шмат фронту з передпіллям.

Їсти давали раз на добу — в ночі. Папіросами, то прямо засипували; для кожного, давали денно по 30 штук і більше. Під Краковом перебули ми один місяць. Аж нагло одної ночі москалі відступили. Другого дня спостерегли відхід москалів, ми пустилися їх доганяти, але не нашли їх ніде та вернулися до Кракова.

В Кракові посідали ми з цілим воєнним знаряддям до поїзду та через Закарпаття, поїхали до містечка Буківська в Сянїччині. Так ми воювали за чужих богів на рідних землях. Вже тоді догадувалися деякі між нами, що на цапову душу ця вся робота, бо на кожному кроці зрадницьким вітром віяло. Не було ще тоді цієї віри, що вже тоді треба було так вести роботу, щоб пролята кров зрошуючи рідні гори, свободу цим горам приспішувала.

Наша козака прадідівська кров щойно прокидалась. — М. Н.

Це все політика

(Замість короткого політичного огляду).

Клекотять пекольні машини, кувають зброю, дозброюються всі держави — аж курава стає. Та одночасно з'їздяться головачі всіх і деяких країв — радити над розброєнням; що один то краший!

Очі цілого світа звернені з побожним зітханням на — смачний простір земель — де саме — чей не будемо пальцем вказувати. Але німець аж облизується на спогад української пшенички — це-ж відомо, що Україна була продовж тисячу літ шпихлірем вічно голодної західної Європи. Теж і англієць нічого собі — вугілля, нафта, другі дорогі природні багатства та ще дещо, бо Українські Землі знову будуть процвітати медом і молоком.

Кажуть, що були політичні наради в Стрезі, другі в Римі, німці на злість англійцям будують 12 нових підводних суден, французькі поспішні літаки пильнують східної границі, на Тихому Океані почалися великі маневри американської військової флотії, большевики облизується, бо чеські банки відмовили кредитів Совітам, починає пшениця йти в гору (яка нам користь, як у нас вівса немає?!). — Одним словом, проводирі їздять, приїздять; погнівавшись, червоний жидище Літвінов, як не може на брехню зловити свіжої жертви — бо вже раз попався йому французький політик Еріо. І цей большевик ображується, погрожує та втікає до Москви.

Молот валить об ковало, снуються хрущелями літаки, по небі гудуть — братаються такі, що ще рано на себе вовком чигали та знов розхрещуються, щоб на ново змежуватися. Та кожна рука до себе крива. Без кінця і міри можна так писати. Теж про наших сусідів багато пишуть у газетах, але з порожнього не нацидити грудки сира. І це все політика.

А людоньки — як людоньки — ніт єдності в нашому народі, наш млин штапірує, бо цілком у нас недоладу. Десь за морями вигибають цілі села та міста, бо трясеться свята земличка, — у нас, як звичайно, не хоче нічо трястися, лише тоне, заливається хрещений народ у шпиритіаї.

Егеж! Це теж політика, лише капку померкуйте!

Від чого пак позасідають за зелені столики...

Ба, та хто? Домеркуйтеся, знову буде політика.

Та багато ще, пребагацько різної біди по всьому нашому світі; бо годно бути, що знову відзовуться Карпати, як тоді спінилися філі Дунайця, сп'я-

ніла кров'ю Вислока з побратимом Вислоком, палилися вогні здовж срібнолентого Сяну, заговорили команецькі та вислочанські верхи, здригнулася

Українська Покровонька, відкрила гори і долини та кинула на шляху — або добути, або дома не бути!

Усі там — де сонце тьму прорізує — до одного!

Ніколи так, як тоді, не чекайте, аж піде по лісу косовиця!

Собаче „туманення людей“

Криницький „Лемек“, який за дармо приходив масово по селах на Лемківщині, в 13. числі з 4-го квітня ц. р. на 3-тій сторінці написав таке: „Цілий світ знає і вшитки православни лемки і тепер признають, що они лем прото оставили греко-русский католический обряд, бо не хотіли поддатися українізації...“ Такої брехні здається ще не чув „цілий світ...“ і вшитки православни лемки, яку написав тепер „Лемек“. Передовсім се мусів писати якийсь бортак і туман, коли пише, що лемки змінили обряд, а се не правда — бо лемки ніколи обряду не змінили, а змінили лишень віру, а се щось цілком іншого. Але і що до змінення віри, то не змінили єї лемки зі страху перед українізацією. В 1931 р. по всіх селах лемки православні подавали причини, чому вони змінили віру, і сі причини видрукував календар православного митрополита „Слово“ в 1932 році, однак там нема поданого ні одного випадку, щоб лемки боялись українізації, змінили свою віру. Отже так „господін редактор“ „вшитки православни лемки і тепер явно признають“ в тім календарі, але не так як ви! Що се, що написав „Лемек“ є лож, брехня і підла клевета, та „настояще туманення людей“ бачимо і по самих православних селах.

В Новосандеччині є село Фльоринка, де був священник москвофіл з богатма дітьми теж москвофілами, і всі вони були „руськими“ стовпами. Чи людність Фльоринки перейшла на православ'є зі страху перед їхньою українізацією?

Такою писаниною „господа“ нікого собі не зеднає навіть з тих, що їм за дармо газету посилає!

Чи парох Мшанної о. К. Чайковський теж був українець — або о. Кульчицький в Липівці? Чого втік до Дошна о. Вахнянин — хоч „настоящий руснак“? Хто намовив наших братів в Зиндранові і Тилляві до схизми? Чи також боялися українців? Таку лож може ширити лише сам чорт з пекла!

В Грибівщині є село Ізби, там не було священника українця лиш москвофіл, чи він українізував людей, що вони всі пішли на православ'є? Чи він українізував і себе, що сам також перейшов на пра-

вослав'є? „Господа“, гоясніть! В горлицькім повіті, село Бортне Устеруське, перейшли також на православ'є, і оба села мали священників москвофілів, чи сі москвофіли священники українізували лемків, що вони зі страху втікли на православ'є? В селі Святкова, ясельського повіту, також був перехід на православ'є, чи і там священник москвофіл українізував лемків і вони тому перейшли? „Говорить лемки“ з Криниці! В короснянськім повіті є ціле село православне Мшана, де був священник москвофіл „стойкій руский“ кандидат на „руського“ посла, чи і там „оставили греко-русский католический обряд, бо не хотіли поддатися українізації“?

Братці і ребята з „Лемка“ дайте „отвіт“ на сю вашу московську брехню в 13. числі „Лемка“ і нехай тепер всі ті, що знають ті села, нехай скаже, хто „удає глупаков и валяе дурака“?

Ясно видко, що се міг писати такий, що не видів і не знає Лемківщини, або такий, що втік з дому „глупаков и дураков“ (по нашому варіятів) і се остатне мабуть правдиве, бо в родині одного „писателя“ в „Лемку“ є таки один правдивий і дійсний варіят, про якого многі знають. **Неправославний**

Допомога

Лемківщині

Зі збірок, переведених українськими часописами і організаціями у Львові, до дня 15. квітня 1935. р. одержали допомогу такі села:

Святкова Велика, пов. Ясло, на руки о. Дмитра Стулака зл. 100, Бортне, пов. Горлиці на руки о. Івана Булата 150, Фльоринка, пов. Новий Санч, на руки о. Василя Хробака 100, Маластів, пов. Горлиці, на руки о. Павла Шуфлата 150, Завадка Римаївська, пов. Сянік, на руки о. М. Желдинського 200, Розтока Велика, пов. Новий Санч, на руки Еміліяна Поливки 100, Свіржова Руська, пов. Ясло, на руки Василя Судика 100, Мащина Велика, пов. Горлиці, на руки Марії Бубняк 100, Устеруське, пов. Горлиці, на руки Івана Басалиги 100, Злоцьке, пов. Новий Санч, на руки о. Івана Качмара 200, Перегонина, пов. Горлиці, на руки Василя Костика 100, Гладнів, пов. Горлиці, на руки о. Андрія Злупка 100, Крива, пов. Горлиці, на руки о. Володимира

Гайдукевича 100, Балиця, пов. Горлиці, на руки Петра Феша сина Івана 100, Мулик, пов. Новий Санч, на руки о. Івана Бугери 200, Делюхів, пов. Новий Санч, на руки Івана Костіва 150, Поворозник, пов. Новий Санч, на руки о. Павла Ваха 100, Воловець, пов. Горлиці, на руки о. Володимира Гайдукевича 100, Врхня, пов. Горлиці, на руки о. Андрія Злужка 100, Ждина, пов. Горлиці, на руки о. Володимира Ардана 100, Ясьонка, пов. Горлиці, на руки о. Володимира Гайдукевича 100, Смерековець, пов. Горлиці, на руки о. Василя Шевчука 100, Королева Руська, пов. Новий Санч, на руки о. І. Височанського 100, Більцерева, пов. Новий Санч, на руки о. Володимира Костишина 100, Конечня, пов. Горлиці, на руки Прокопа Урбана 100 зл.

В кількох випадках розділено допомогу не лише на ті села, до котрих виславо гроші, але також і на сусідні села, що належать до тієї самої парохії. Допомогу розділено дрібними квотами між тих, які потерпіли від минулорічної повені і найбільше тієї допомоги потребували.

Крім вище наведених збірних допомог виславо ще зл. 100, на лікування хворих дітей в околиці Риманова (тамошнім лікарям) і уділено дрібних особистих допомог на суму зл. 140. — Разом досі розділено зл. 3.190.

За Український Комітет Допомоги Лемківщині.

інж. Мудрак і пос. М. Матчак.

ПОСМІЯМЕСЯ КАПКУ.

Вміє стрічи.

- Куме, ви вмієте стрічи?
- Та вмію.
- То підстріжте мя кус, бо юш мі волося гет по карху обросло.
- Е-е, не підстрижте, бо боюся.
- Йой та чого?
- Та... бо я остріг раз овечку і вона здохла. Тепер боюся, жеби з вами тиж ся того не стало.

— о —

Знає хто.

- Гей, сусідо! Чого ви так зажурилися?
- Та знаєте... хтось мені колесо вкрав.
- І ви не знаєте, хто?
- Ні, не знаю.
- А буде чвертка? То я скажу, хто.
- Ну, як скажете, то й чвертка буде.
- Ні, перше давайте моворич, а тоді вже скажу.
- То ходіть в хату, винемо.
- Винели чвертку, відтак другу...
- Ну, сусідо! Говоріть вже, хто вкрав?
- Злодій вкрав вам колесо. Бігме, що злодій!

— о —

Між кавалерами.

- Я не знаю, як ти міг захохатися в тій Матроні. Та-ж вона така погана, що страх.
- Та то правда, що погана, але вона гарні гроші має.

— о —

Через складну працю до добробуту

Як переводиться комасайю ґрунтів? (Докінчення)

Закон про земельну реформу постановляє (арт. 15), що міністр земельних реформ може при комасайці наложити обов'язок розпарцелювання між малоземельних господарів-учасників комасайці такої часті двірського обшару, яка є подібна до доповнення існуючих дрібних господарств, коли цей двірський маєток має більший вимір, чим приписує законна норма (звичайно 180 гектарів). Термін, в якому має бути розпарцелюваний цей обшар, назначує міністр зем. реформ, залежно від поступу камасайційних праць. Ціну купна цієї землі назначує на підставі оцінки та ухвали — окружна земельна Рада.

На підставі комасайційного закону починає Земельний Уряд вступні праці на внесення властителей, які мають разом щонайменше 25 гектарів землі в одній громаді. Міністерство дає деякі полекші для поширення розвою комасайці та переводить деколи комасайці на кошт держави. Найкраще звертатися в усіх справах комасайці за порадою до Товариства „Сільського Господаря“.

Земельний Уряд визначає Раду учасників комасайці, яка усталює засади поділу спільних ґрунтів, вибирає знатоків до оцінки ґрунтів, заступає учасників лучби (комасайці) перед урядами та судами, передає технічне переведення комасайці інженерові та заключає умови над поліпшенням ґрунту, вкінці полагає всі справи адміністраційно-господарського характеру.

На підставі мап провірюється згідність мап з дійсним станом, та переводиться оцінку всіх ґрунтів, що входять до комасайці. Дуже важна річ при комасайці (зокрема на це звертайте увагу господарі в Боску!) — що права третих осіб, які тяжать на давних парцелях, як: право уживання, ужитку, заставу, найму, довги та гіпотечні зобов'язання переходять на нові парцелі та не становлять перешкоди при комасайці.

З цього бачимо, що комасайційні роботи дуже складні, але корисні. Однак найголовніша тут постанова вибрати собі чесних, примірних та розумних господарів до Ради, які постоять та захоронять гідно майно села перед чужими. Деколи переводять такі лучби в селах, де друга половина чужа і вона саме намагається загарбати кращі землі, тоді сліп тямити, що нові ділки

мають під кожним оглядом відповідати передній ділці — землі після первісної вартости положення рілі, віддалення від доріг та складових частин самої землі.

На нашу думку не дуже доцільно начинати в часі теперішньої скрути такі комасайційні роботи краще вже припилювати таке поле, яке воно є та новими способами оброблювати ріллю, дбати про відповідну кількість доброго обірнику, справляти поле, тоді піднесемо дохід нашої господарки і щезне недоля з наших хат.

Кооператива
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“
Львів, Церковна 2.

виробляє найкращої якості

Ц И К О Р І Ю „Луна“
підмінку кави „Празинь“
СОЛОДОВУ КАВУ „Луна“

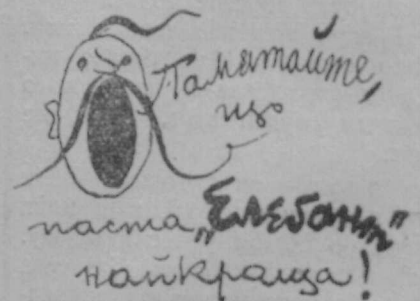
Всі купуємо тільки вироби
рідного промислу.

Курім лише найкращі
українські
паперці
„Калина“

ФАБРИКА в ТЕРНОПОЛІ

фабричний склад:

ЛьВІВ, ул. БЛЯХАРСЬКА ч. 11.

Тато, мама, сини, доньки
Всі тішаються, коли в хаті є
цукорки й помадки

„Фортуни Нової“

Крамниця—Львів, Руська 20.

ЦІННИК ОГолошень: За текстом, серед звич. оголошень: Ціла стор. 300 зол.; пів стор. — 150 зол.; чверть стор. — 75 зол.; одна осьма стор. — 40 зол. Сторінка має 3 шпальти — за 1 мм. на 1-ву шпальту — 30 сот. Оголошення в тексті — 45 сот. на 1 сторінці — 60 сот. Дрібні оголошення за слово 10 сот.